

maatschappijwetenschappen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

NB Bij veel vragen kent het correctievoorschrift twee onderdelen: 'een juist antwoord bevat' en 'voorbeeld van een juist antwoord'. Het 'een juist antwoord bevat' is bepalend voor de toekenning van scorepunten. Het 'voorbeeld van een juist antwoord' is volgens de examenmakers het meest voor de hand liggende antwoord. Als er sprake is van een vakinhoudelijk correcte toepassing van de criteria van 'een juist antwoord bevat', moeten aan antwoorden die afwijken van het voorbeeldantwoord scorepunten worden toegekend.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 1 Self-tracking

---

1 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van 'ordenen/systematiseren van de werkelijkheid' of 'het doelgericht inzetten van middelen' uit de omschrijving van het kernconcept rationalisering 1
- een uitleg dat in self-tracking een gerationaliseerde samenleving te herkennen is, met een toepassing van 'de bedoeling de werkelijkheid voorspelbaar/beheersbaar te maken' of 'efficiënt/effectief mogelijke resultaten' uit de omschrijving van het kernconcept rationalisering 1

voorbeeld van een juist antwoord:

In tekst 1 staat dat mensen bij self-tracking zeer gedetailleerd en langdurig hun lichaam monitoren (r. 21-26), oftewel (de werkelijkheid van) hun fysieke gesteldheid systematisch benaderen, met als bedoeling het beheersbaar maken van bijvoorbeeld hun lichaamsgewicht (r. 10-11). Dus is in self-tracking een gerationaliseerde samenleving te herkennen.

Opmerking

Alleen scorepunten toekennen wanneer per toepassing een voorbeeld uit tekst 1 wordt gebruikt of wanneer bij een van beide toepassingen twee voorbeelden uit tekst 1 zijn gebruikt.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat kwalitatief als de aard van het onderzoek en informatie uit tekst 1 waaruit kwalitatief onderzoek blijkt.

voorbeeld van een juist antwoord:

Het onderzoek van De Boer naar self-tracking is kwalitatief van aard. In tekst 1 beschrijft onderzoeker De Boer namelijk wat er uit de woorden van respondent Debbie blijkt (r. 50-52).

3 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- tertiaire socialisatie en daarover informatie uit tekst 1 1
- informatie uit tekst 1 waaruit socialisatie blijkt 1
- een uitleg dat mensen tijdens self-tracking gesocialiseerd worden, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept socialisatie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De relatie van de ontwerpers van de technologie voor self-tracking en de alledaagse gebruikers is niet rechtstreeks/anoniem, dat wil zeggen dat de socialisatie tijdens self-tracking tertiair is. In tekst 1 staat namelijk dat technologie voor self-tracking ontworpen wordt door en voor ideale lichamen en mensen (r. 30-34) 1
- Volgens tekst 1 geeft de technologie van een stappenteller bijvoorbeeld met de kleur rood een bovengemiddelde waarde aan en zo wordt de gebruiker ervan doordrongen dat deze niet-wenselijk gedrag vertoont (r. 64-68) 1
- Dat wil zeggen dat de technologie voor self-tracking een bepaalde ideale gedragsnorm overdraagt die gebruikers zich eigen maken. Dus worden mensen tijdens self-tracking gesocialiseerd 1

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 3	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een toepassing van het begrip sociale controle en daarover informatie uit tekst 1 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • informatie uit tekst 1 waaruit een kenmerk van het civilisatieproces blijkt 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een redenering dat de sociale controle in self-tracking binnen het civilisatieproces past, met het gekozen kenmerk van het civilisatieproces 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • In tekst 1 staat dat de gebruikers bijvoorbeeld de kleur rood krijgen als zij niet voldoen aan het normatieve dictaat van het gemiddelde (r. 60-69). Als sanctie spoort de kleur rood de gebruiker aan zichzelf aan de norm te houden, wat (anonieme) sociale controle is 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • In tekst 1 staat dat Debbie niet meer naar haar hongergevoel luistert sinds ze haar calorieteller gebruikt (r. 69-72) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dat wil zeggen dat Debbie door de (anonieme) sociale controle van haar calorieteller haar behoeftebevrediging uitstelt, oftewel de calorieteller dwingt haar tot zelfdwang. De dwang tot zelfdwang is een kenmerk van het civilisatieproces. Dus past de sociale controle in self-tracking binnen het civilisatieproces 	1
5	maximumscore 3	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie dat je met deze onderzoeksopzet een causaal verband wilt onderzoeken, met een toepassing van causaliteit 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een formulering van een meetbare en eenduidige enquêtevraag (zonder het woord identiteit) om het effect van self-tracking op de identiteit van mensen die sporten te meten 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een uitleg dat de geformuleerde enquêtevraag de identiteit van mensen die sporten onderzoekt, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept identiteit 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Met het onderzoek naar de mate waarin self-tracking bijdraagt aan de sportieve identiteit van mensen die sporten wil ik self-tracking onderzoeken als oorzaak voor verandering in de sportieve identiteit van mensen die sporten, namelijk voorafgaand aan het gebruik van technologie voor self-tracking en na een half jaar. Dus wil ik met deze onderzoeksopzet een causaal verband onderzoeken 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • (enquêtevraag) In welke mate ziet u zichzelf als een sportief persoon? 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Met afnemen van deze enquêtevraag kan de sportieve identiteit van mensen die sporten worden onderzocht, omdat met deze vraag gemeten kan worden in welke mate sportiviteit deel uitmaakt van het beeld dat de respondent van zichzelf heeft 	1

Opgave 2 Schaduw in Los Angeles

6 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

a

- een hypothese over stedelijke hitte in de buurten van Los Angeles, die bevestigd kan worden met gegevens uit tabel 1 en geformuleerd is als Hoe ..., des te ... 1
- economisch kapitaal 1

b

- een uitleg dat de hypothese over ongelijke verdeling van bezit gaat, met een toepassing van ongelijke verdeling van bezit en daarover gegevens uit tabel 1 1

voorbeeld van een juist antwoord:

a

- Hoe meer economisch kapitaal in een buurt van Los Angeles, des te minder blootstelling aan stedelijke hitte in die buurt van Los Angeles 2

b

- Uit tabel 1 blijkt voor de vier wijken in Los Angeles dat een hogere woningwaarde samenhangt met een groter percentage bomen in de buurt. Dat wil zeggen dat schaarse en hooggevalueerde zaken, zoals woningwaarde en bomen, ongelijk verdeeld zijn tussen de buurten van Los Angeles. Dus gaat de hypothese over ongelijke verdeling van bezit 1

7 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een uitleg dat in de stedenbouwkundige ontwikkeling van de stad Los Angeles globalisering te herkennen is, met de toepassing van het kernconcept globalisering en daarover informatie uit tekst 2.

voorbeeld van een juist antwoord:

In tekst 2 staat dat de stad Los Angeles gebouwd is aan de hand van een boek uit 1573 van de Spanjaarden om de Nieuwe Wereld te koloniseren (r. 1-11). Dat wil zeggen dat in de stedenbouwkundige ontwikkeling van de stad Los Angeles het veranderingsproces van uitbreiding van contacten over landgrenzen heen, namelijk van de Spanjaarden die de Nieuwe Wereld kwamen veroveren, te herkennen is. Dus is in de stedenbouwkundige ontwikkeling van de stad Los Angeles globalisering te herkennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van ‘geformaliseerde regels’ uit de omschrijving van het kernconcept sociale institutie en daarover informatie uit tekst 2 1
- een redenering dat in de stedenbouw van Los Angeles volgens *De Wetten van Indië* een sociale institutie te herkennen is, met een toepassing van ‘het reguleren van gedrag’ uit de omschrijving het kernconcept sociale institutie en daarover informatie uit tekst 2 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 2 staat dat *De Wetten van Indië* beschouwd wordt als het eerste handboek voor de stedenbouw in Amerika dat het stratenpatroon van Los Angeles bepaald heeft (r. 7-25). In dit handboek voor de stedenbouw staan geformaliseerde regels 1
- Deze stedenbouwkundige regels reguleren het gedrag van stedenbouwkundigen, namelijk de manier waarop zij het stratenpatroon van Los Angeles ontwerpen om wind en schaduw in de stad te creëren (r. 35-37). / Deze stedenbouwkundige regels reguleren het gedrag van mensen in Los Angeles door de straten van Los Angeles geschikt te maken voor voetgangers (r. 36-38). Dus is in de stedenbouw van Los Angeles volgens *De Wetten van Indië* een sociale institutie te herkennen 1

Vraag	Antwoord	Scores
9	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • het rationele actor-paradigma of het conflict-paradigma en informatie uit tekst 2 om een kenmerk van het gekozen paradigma te illustreren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een redenering dat de stadsbesturen van de nieuwe Verenigde Staten hebben bijgedragen aan het schaduwtekort in Los Angeles, met het gekozen kenmerk van het rationele actor-paradigma of het conflict-paradigma 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Dat de stadsbesturen van de nieuwe Verenigde Staten hebben bijgedragen aan het schaduwtekort in Los Angeles kan worden beredeneerd vanuit het rationele actor-paradigma. In tekst 2 staat dat de stadsbesturen van de nieuwe Verenigde Staten prioriteit gaven aan heel snel grond verkopen boven de omstandigheden voor voetgangers op straat (r. 39-46) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Dat wil zeggen dat deze stadsbesturen een rationale afweging hebben gemaakt tussen de baten van de snelle grondverkoop en de kosten van verslechterende omstandigheden voor voetgangers op straat, zoals minder verkoeling door schaduw. Dus hebben de stadsbesturen van de nieuwe Verenigde Staten bijgedragen aan het schaduwtekort in Los Angeles 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • Dat de stadsbesturen van de nieuwe Verenigde Staten hebben bijgedragen aan het schaduwtekort in Los Angeles kan worden beredeneerd vanuit het conflict-paradigma. In tekst 2 staat dat de stadsbesturen van de nieuwe Verenigde Staten prioriteit gaven aan heel snel grond verkopen boven de omstandigheden voor voetgangers op straat (r. 39-46) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Daaruit blijkt ongelijkheid tussen de stadbesturen en de mensen op straat. De stadsbesturen beschikten namelijk over economische en politieke hulpbronnen om het stratenplan te veranderen. Dus hebben de stadsbesturen van de nieuwe Verenigde Staten bijgedragen aan het schaduwtekort in Los Angeles 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

10 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van ‘verschillen tussen mensen’ uit de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid 1
- een uitleg dat in het schaduwtekort tijdens hittegolven in Los Angeles sociale ongelijkheid te herkennen is, met een toepassing van ‘ongelijke verdeling van schaarse/hooggewaardeerde zaken’ of ‘ongelijke verdeling van behandeling’ uit de omschrijving van het kernconcept sociale ongelijkheid 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 3 staat dat niet iedereen tijdens een hittegolf het geld heeft om bijvoorbeeld een café met airconditioning in te gaan (r. 27-32), oftewel dat er sociaaleconomische verschillen te herkennen zijn tussen mensen tijdens hittegolven in Los Angeles 1
- Volgens tekst 3 kan de beschikbaarheid van schaduw tijdens hittegolven in Los Angeles voor kwetsbare mensen het verschil tussen leven en dood betekenen (r. 11-15). Dat wil zeggen dat deze sociaaleconomische verschillen kunnen leiden tot een ongelijke verdeling van hooggewaardeerde zaken, zoals gezondheid. Dus is sociale ongelijkheid te herkennen in het schaduwtekort tijdens hittegolven in Los Angeles 1

Opmerking

Alleen scorepunten toekennen wanneer per toepassing een voorbeeld uit tekst 3 wordt gebruikt of wanneer bij een van beide toepassingen twee voorbeelden uit tekst 3 zijn gebruikt.

Opgave 3 K80

11 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- gedeelde belangen of gedeelde waarden als reden voor politieke samenwerking en daarover informatie uit tekst 4 1
- een toepassing van 'het vormen van relaties' of 'het handelen op elkaar afstemmen' uit de omschrijving van het kernconcept samenwerking 1
- een uitleg van de samenwerking van de kleine gemeenten, met een toepassing van 'gemeenschappelijk doel' uit de omschrijving van het kernconcept samenwerking 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 4 staat dat de kleine gemeenten een fors financieel nadeel konden verwachten door een andere verdeling van het rijksgeld over gemeenten (r. 9-15). Dat wil zeggen dat de kleine gemeenten een gedeeld financieel belang hadden bij politieke samenwerking 1
- Volgens tekst 4 heeft een kopgroep van kleine gemeenten eerst ingezet op het gezamenlijk inwinnen van informatie en daarna een motie ingediend bij de algemene ledenvergadering van de VNG (r. 20-30), oftewel de kleine gemeenten hebben hun handelen op elkaar afgestemd 1
- Waarbij zij een gemeenschappelijk doel hebben, namelijk hun zorgen aan de juiste tafel krijgen (r. 18-20), waaruit de samenwerking van de kleine gemeenten blijkt 1

Opmerking

Alleen scorepunten toekennen wanneer per toepassing een voorbeeld uit tekst 4 wordt gebruikt of wanneer bij een van beide toepassingen twee voorbeelden uit tekst 4 zijn gebruikt.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- economische binding of politieke binding tussen gemeenten en het rijk en daarover informatie uit tekst 4 1
- de fase van omzetting/conversie of terugkoppeling/feedback met informatie uit tekst 4 over de gekozen fase 1
- een redenering dat de K80 in actie komt in de fase van omzetting/conversie of terugkoppeling/feedback, met een toepassing van de gekozen fase 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De kleine gemeenten zijn voor een belangrijk deel van hun financiën afhankelijk van het gemeentefonds van het rijk (r. 9-13), wat economische bindingen zijn.
of
De kleine gemeenten zijn afhankelijk van de plannen van het rijk over de verdeling van collectieve goederen, zoals regelingen over de verdeling van het gemeentefonds en opschalingskorting (r. 40-43), wat politieke bindingen zijn 1
- Tekst 4 gaat over de eerste conceptvoorstellen van het rijk die dramatisch zouden uitpakken voor de kleinere gemeenten (r. 11-15), waarin de fase van omzetting te herkennen is. Omdat de kleine gemeenten afhankelijk zijn van het te voeren overheidsbeleid van het rijk zal de K80 in deze fase van omzetting van het politieke besluitvormingsproces van het rijk in actie komen.
of
In tekst 4 staat dat de K80 in gesprek wil over de efficiencykorting die onder Rutte II is opgelegd en is gebleven (r. 38-55), waarin de fase van terugkoppeling te herkennen is. Omdat de kleine gemeenten afhankelijk zijn van politieke besluiten van het rijk, zal de K80 op dit politieke besluit reageren. Dus komt de K80 in deze fase van terugkoppeling van het politieke besluitvormingsproces van het rijk in actie 2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een uitleg dat de K80 door haar representatie van kleine gemeenten invloed kan uitoefenen op een aspect van politiek, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept representatie en daarover informatie uit tekst 4 1
- politics of policy, met een toepassing van het gekozen aspect van politiek en daarover informatie uit tekst 4 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 4 staat dat initiatiefnemers van de K80 aan tafel hebben gezeten bij overleg van de minister met onder andere twee samenwerkingsverbanden tussen grote gemeenten (r. 31-35). Dus vertegenwoordigen deze initiatiefnemers de kleine gemeenten in het overleg met de minister, wat representatie is. Door aan tafel te zitten bij het overleg met de minister kan de K80 invloed uitoefenen op een aspect van politiek, namelijk 1
- de machtsstrijd tussen grote en kleine gemeenten / de processen waarlangs conflicten worden opgelost over het toedelen van waardevolle zaken, zoals over de verdeling miljoenen euro's onder grote en kleine gemeenten (r. 13-17), oftewel op politics.
of
het beleid over hoe de samenleving er uit zou moeten zien en de middelen die daarvoor nodig zijn, zoals wel of geen opschalingskorting/efficiencykorting voor gefuseerde gemeenten (r. 40-55), oftewel op policy 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van 'grotere inspraak/medezeggenschap van degenen met minder macht' uit de omschrijving van het kernconcept democratisering 1
- een redenering dat de oprichting van de K80 binnen democratisering past, met een toepassing van 'verandering van de machts-/gezagsverhoudingen' uit de omschrijving van het kernconcept democratisering 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 4 staat dat initiatiefnemers van de K80 bij de minister aan tafel zitten naast de VNG, de G4 en G40 (r. 31-35), dus krijgen degenen met minder macht, namelijk de kleine gemeenten, een grotere inspraak, namelijk een inspraak die meer te vergelijken is met de inspraak van grote gemeenten via de G4 en de G40 1
- Volgens tekst 4 worden de kleine gemeenten door de oprichting van K80 door het kabinet gezien als volwaardige partner (r. 35-37), waarin een meer gelijke machts- en gezagsverhouding tussen gemeenten te herkennen is dan voor de oprichting van de K80. Dus past de oprichting van de K80 binnen democratisering 1

Opmerking

Alleen scorepunten toekennen wanneer per toepassing een voorbeeld uit tekst 4 wordt gebruikt of wanneer bij een van beide toepassingen twee voorbeelden uit tekst 4 zijn gebruikt.

15 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een argument dat de K80 kan inbrengen tegen schaalvergroting, met een toepassing van een omschrijving van het begrip politieke cohesie 1
- een argument dat de K80 kan inbrengen tegen schaalvergroting, met 'de toename van de macht van bureaucratistische organisaties' of 'onpersoonlijke/formele/bureaucratistische opstelling in relaties tussen mensen' of 'middelen gaan doelen overheersen' 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Schaalvergroting vermindert de binding tussen de inwoners en het bestuur van gemeenten, oftewel de politieke cohesie in gemeenten 1
- Door schaalvergroting neemt de macht van bureaucratistische organisaties toe 1

Opgave 4 Micronatie Rozeneiland

16 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat een beoordeling van de (on)geloofwaardigheid van de verfilmde geschiedenis van micronatie Rozeneiland, met een toepassing van twee journalistieke principes en per journalistiek principe informatie uit tekst 5 (per journalistiek principe met toepassing en informatie 1 scorepunt).

voorbeeld van een juist antwoord:

- De verfilming van de geschiedenis van micronatie Rozeneiland is behoorlijk geloofwaardig voor wat betreft de juistheid van de weergave van feiten, wat een journalistieke principe is. In het interview geeft de producent namelijk aan dat de karakters gebaseerd zijn op echte mensen en dat de belangrijke gebeurtenissen kloppen (r. 22-27), dus zullen de feiten wel ongeveer juist zijn weergegeven in de film 1
- De verfilming van de geschiedenis van micronatie Rozeneiland is niet echt geloofwaardig voor wat betreft het streven naar objectiviteit, wat een journalistiek principe is. In het interview staat namelijk dat de film onder meer gebaseerd is op anekdotes en ander materiaal van ingenieur Rosa zelf (r. 52-56), dus zal de film een subjectieve invalshoek hebben 1

17 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat twee van de volgende kenmerken van de jaren zestig van de vorige eeuw: 'geïndividualiseerd/minder hechten aan traditionele/burgerlijke waarden' of 'minder gezagsgetrouwheid/veranderende machts- en gezagsverhoudingen' of 'massavermaak/hedonisme/massaconsumptie' en per kenmerk informatie uit tekst 5 (per kenmerk met informatie 1 scorepunt)

voorbeeld van een juist antwoord:

- In tekst 5 staat dat ingenieur Rosa met het stichten van micronatie Rozeneiland zelf wetten en regels wilde kunnen bepalen (r. 31-33). In zelf willen bepalen van wetten en regels is het minder gezagsgetrouw zijn te herkennen, wat een kenmerk van de jaren zestig van de vorige eeuw is 1
- In tekst 5 staat dat Rozeneiland direct na opening een populaire toeristische attractie werd (r. 48-51). In de ontwikkeling tot populaire toeristische attractie is de opkomst van massavermaak te herkennen, wat een kenmerk van de jaren zestig van de vorige eeuw is 1

Vraag	Antwoord	Scores
18	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • informatie uit tekst 5 om de toepassing van het kernconcept ideologie te illustreren 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • een argumentatie dat het stichten van Rozeneiland wel/niet/enigszins ideologisch genoemd kan worden, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept ideologie 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • In tekst 5 staat dat Rosa het stichten van de micronatie Rozeneiland als een logische stap vooruit zag in een tijd van oorlog en burgerrechtenprotesten (r. 35-42), waarmee hij het belang van individuele vrijheid wilde aantonen (r. 66-68) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • In het belang dat Rosa hechtte aan individuele vrijheid tegen de achtergrond van de turbulente jaren zestig is een samenhangend geheel van denkbeelden te herkennen dat uitmondde in een idee voor het mogelijk maken van nieuwe maatschappelijke en politieke verhoudingen met het stichten van een eigen micronatie. Dus kan het stichten van Rozeneiland ideologisch genoemd worden 	1
	of	
	<ul style="list-style-type: none"> • In tekst 5 staat dat Rosa de micronatie Rozeneiland stichtte, omdat hij heerser wilde zijn van een wereld zonder regels en met wetten die hij zelf kon bepalen (r. 29-32) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Hierin is eerder een persoonlijke behoefte te herkennen dan een samenhangend geheel van denkbeelden over regels en wetten dat uitmondt in een idee van de meest wenselijke maatschappelijke en politieke verhoudingen op Rozeneiland, namelijk zichzelf als heerser. Dus kan het stichten van Rozeneiland niet ideologisch genoemd worden 	1
19	maximumscore 2	
	Een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • depersonalisering en daarover informatie uit tekst 6 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • formalisering en daarover informatie uit tekst 6 	1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Op micronatie Rozeneiland is depersonalisering te herkennen. In tekst 6 staat namelijk dat Rosa zichzelf staatshoofd maakte en dat hij ministers met vastgelegde rollen aanstelde op micronatie Rozeneiland (r. 19-25) 	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Op micronatie Rozeneiland is formalisering te herkennen. In tekst 6 staat namelijk dat Rosa postzegels, geld, een officiële taal en een vlag introduceerde op micronatie Rozeneiland (r. 16-18 en r. 29-30) 	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 1

Een juist antwoord bevat een argumentatie vanuit de benadering van de modernisten of vanuit de benadering van de critici van de modernistische school of op micronatie Rozeneiland de vorming van een nationale identiteit te herkennen is, met een kenmerk van de gekozen benadering en daarover informatie uit tekst 6.

voorbeeld van een juist antwoord:

In tekst 6 staat dat op micronatie Rozeneiland een officiële taal werd vastgelegd en eigen postzegels en een vlag werden geïntroduceerd (r. 16-19). In het vastleggen van een taal en het introduceren van postzegels en een vlag is een door de staat gestuurd proces van de vorming van een nationale identiteit te herkennen, wat een kenmerk van de benadering van de modernisten is. Dus zal volgens de modernisten op micronatie Rozeneiland de vorming van een nationale identiteit wel te herkennen zijn.

of

In tekst 6 staat dat Rozeneiland slechts 55 dagen bestaan heeft (r. 39-44). Dat wil zeggen dat Rozeneiland maar kort bestaan heeft, terwijl volgens de critici van de modernistische benadering een nationale identiteit het product is van een lange gedeelde geschiedenis. Dus zal volgens de critici van de modernistische school op Rozeneiland de vorming van een nationale identiteit niet te herkennen zijn.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 3

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van een kenmerk van het sociaalconstructivisme-paradigma op conflict 1
- informatie uit tekst 6 waaruit het gekozen kenmerk van het sociaalconstructivisme-paradigma blijkt 1
- een uitleg van het conflict tussen Italië en micronatie Rozeneiland, met een toepassing van de omschrijving van het kernconcept conflict en informatie uit tekst 6 waaruit conflict blijkt 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Vanuit het sociaalconstructivisme-paradigma wordt de nadruk gelegd op betekenisgeving. In het conflict tussen Italië en micronatie Rozeneiland kunnen verschillende betekenissen herkend worden die door de twee partijen gegeven worden aan micronatie Rozeneiland 1
- Deze betekenissen staan haaks op elkaar, namelijk onafhankelijke staat (r. 15) en gevaarlijk precedent voor belastingontduiking (r. 60-62) / gevaarlijk als Sovjet dekmantel (r. 65-68) 1
- Rosa en zijn team werkte Italië tegen door Rozeneiland onafhankelijk te verklaren, terwijl Italië daarin het gevaar zag van belastingontduiking/Sovjet dekmantel. Italië werkte Rozeneiland tegen door Rozeneiland in beslag te nemen (r. 42-45). Dus hadden Italië en micronatie Rozeneiland een conflict 1

22 maximumscore 2

Een juist antwoord bevat:

- een toepassing van 'het vermogen om hulpbronnen in te zetten' uit de omschrijving van het kernconcept macht 1
- een redenering dat Italië macht heeft uitgeoefend op micronatie Rozeneiland, met een toepassing van 'doelstellingen bereiken' of 'handelingsmogelijkheden van anderen beperken' uit het kernconcept macht 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Uit tekst 6 blijkt dat Italië het vermogen had om hulpbronnen in te zetten, omdat Italië micronatie Rozeneiland in beslag nam (r. 41-47) 1
- Daarmee kon Italië de eigen doelstellingen bereiken, zoals het regeren over territoriale wateren (r. 7-8) / het tegengaan van belastingontduiking (r. 60). Dus heeft Italië macht uitgeoefend op micronatie Rozeneiland 1

Opmerking

Alleen scorepunten toekennen wanneer per toepassing een voorbeeld uit tekst 6 is gebruikt of wanneer bij een van beide toepassingen twee voorbeelden uit tekst 6 zijn gebruikt.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 1
het Internationaal Gerechtshof

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 30 juni.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	Marjolein de Boer, Self-tracking in de overgang, Sociologie Magazine, december 2021, pp.22-24
tabel 1	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2022. Op basis van arcgis.com; geraadpleegd, 30 september 2021: ArcGIS - "Redlining" and Exposure to Urban Heat Islands
tekst 2	Rosenberg, J. (2012). Laws That Shaped L.A.: Why Los Angeles Isn't a Beach Town, KCET.org Geraadpleegd: https://www.kcet.org/history-society/laws-that-shaped-l-a-why-los-angeles-isnt-a-beach-town
tekst 3	Bloch, S. (April 2019). Shade. Placesjournal.org; Geraadpleegd 4 april 2021: https://placesjournal.org/article/shade-an-urban-design-mandate/
tekst 4	Hans Bekkers, Kleintjes verenigen zich in K80, Binnenlands Bestuur, 24 februari 2022
tekst 5	Sky News, The man who built Rose Island: 'Creating it was his scream for freedom', December 18, 2020. Geraadpleegd: https://news.sky.com/story/the-man-who-built-rose-island-creating-it-was-his-scream-for-freedom-12155168
tekst 6	Visit Rimini, When Italy went to war with the Esperanto micro-nation Insulo de la Rozoj, 2004-2021. Geraadpleegd: https://www.visit-rimini.com/when-italy-went-to-war-with-the-esperanto-micro-nation-insulo-de-la-rozj/